

20190204 Hoe het opbloeiende klimaatdebat verstevigen?

Aviel Verbruggen, energie- en milieueconoom, emeritus Universiteit Antwerpen

Dezer dagen verschijnen veel gepubliceerde beschouwingen en opinies over het te voeren klimaatbeleid, met onvermijdelijk het energiebeleid als speerpunt. Energie is mijn vak. Als burger boeit me ook het (niet) gevoerde beleid en hoe het beter kan.

In 1999 voorzag de Vlaamse Regeerverklaring "*Beter Bestuurlijk Beleid*", met een sterke afbouw van de ministeriële kabinetten als belangrijke ingreep. Voeren van strategisch beleid met wisselende ministeriële kabinetten is de kwadratuur van de cirkel. Het in 1999 aangekondigde beter bestuur is in de Vlaamse klei blijven steken, vergelijkbaar met wat de "*kracht van verandering*" teweeg brengt dezer dagen: de politieke benoemingen kregen een andere kleur. De kabinetten floreren als nooit tevoren, gereflecteerd in de afwezigheid van strategisch beleid in de Vlaamse (alsook Belgische) politiek. Om de vijf (vier) jaar komen er nieuwe kabinetten, gevuld met ambitieuze, alwetende machtoefenaars. Meestal beginnen ze met de tabula rasa van wat de vorige jaren werd gebricoleerd, om zelf iets ineen te flansen meer naar de smaak van de achterban. Dit is een verspilling van de hoge taks bijdragen die burgers in de schatkist (moeten) storten. Erger: het ontbreken van een sterk overheidsbeleid maakt het eenvoudig voor de lobbyisten van de geldcentra om te scoren. Goede connecties met politici maakt hun job nog gemakkelijker. Nog erger: voor de grote uitdagingen van onze tijd – klimaatverandering, duurzame ontwikkeling, energietransitie, e.d. – is de Vlaamse (Belgische) politieke klasse een maat te klein.

Deze bevinding is alarmerend voor de protesterende leerlingen die veel appels richten aan de politici. Hoewel, de leerlingen leren snel bij en hebben enkele ministers al behoorlijk op hun plaats gezet.

Wat nu met het klimaatbeleid in de Vlaamse politieke realiteit?

Verskillende opinies bevolken het debat. M. Claeys & L. Huyse (DS, 2 februari) verwachten veel van de uitbreiding en versterking van de burgerdemocratie. In de energietransitie is deze ook springlevend en groeiend in de Vlaamse steden en gemeenten. Maar tegenwerkende of destructieve initiatieven op hogere echelons van de maatschappelijke structuren kunnen veel goeds tegenhouden of geheel wegvegen zoals een orkaan het werk van jaren wegblaast. Stimulerende initiatieven kunnen ondersteuning en middelen verschaffen. Afstemming tussen burgerinitiatieven en formele instanties is van belang.

S. Rummens (DS, 4 februari) houdt de burgerdemocraten bij de les door te verwijzen naar de parlementaire structuren waarin de kiezer macht uitoefent door de gewenste politici aan de macht te helpen. Zijn kritiek op het idealistisch denken van de burgerdemocraten, maakt minder indruk als hij zelf vervalt in een idealistisch, irrealistisch beeld van de parlementaire democratie en partijpolitieke strijd in Vlaanderen (België).

J. Rosier (DS, 4 februari) tilt het debat op tot het ethische niveau, waarop het leerlingen protest de facto opereert. Plichten en waardigheid moeten voorgaan op een eenzijdig vastklampen aan rechten en eigenbelang. Hij raadt aan weer Kant te gaan lezen, zoals P. Verhaeghe (DeWereldMorgen, 30 oktober 2018) aanraadt weer Aristoteles te lezen. Het publieke belang van een samenleving is het veiligst bewaakt door de ethische rede.

Tenslotte inspireert L. Nijs (DS, 4 februari) het klimaatbeleid vanuit zijn rijke ervaring in de financiële wereld. Een lijst van fouten die het klimaatbeleid kan maken, eindigt met een duidelijke verwittiging tegen de invloed van intens lobby werk dat het beoogde resultaat van een willende parlementaire democratie duchtig kan verknoeien.

Krachten buiten het Vlaams beleid

De Vlaamse (Belgische) politieke prestaties zijn niet geruststellend voor wie belang hecht aan klimaatbehoud. De vele burgerdemocratie initiatieven kunnen het alleen ook niet redden. Het mondiale klimaatbeleid is gesteund op intenties en vrijwilligheid. Het Europese beleid is praktisch platgewalst door tienduizenden lobbyisten, waarvan een belangrijk deel in Brussel vertoeven.

Waar is er dan nog licht te vinden? Naast de lectuur van Kant en Aristoteles, raad ik aan de technologische ontwikkelingen van hernieuwbare energie van nabij te volgen. Als we onze ogen openen zijn wij allen getuige van de meest hoopgevende technologische revolutie sinds het bestaan van de mensheid. Alleen, moet de mens zijn plaats kennen: leven van en met de natuur in plaats van roofzuchtige vernietiging.

De protesterende leerlingen werken aan de oprichting van een "*wetenschappelijk klimaatpanel*", een groots, dus gevaarlijk, experiment. Hierbij is strategisch beleidsdenken onmisbaar. Het vereist bepaalde essentiële attributen, zoals:

- Visie en missie (bepalend voor de lange-termijn doelrichting met bakens en randvoorwaarden)
- Continuïteit vanuit het verleden naar de toekomst, door het nemen van tijd-sequentieel gepaste beslissingen (voorzienend en planmatig rekening houden met onzekerheid, onomkeerbaarheid en onherroepelijkheid)
- Passende beslissingen zijn toetsbaar met een diepgaande kennis van de eigen sterkten en zwakten in een context van kansen en bedreigingen.
- De elementaire cyclus (Weten waar men staat? Wat men wilt? Wat men doet? Is er vooruitgang op de doelrichting?) structureert het handelen. De klimaatconferentie van 2018 (COP22) heeft deze cyclus geadopteerd onder de naam Talanoa dialoog.